

Plan Rozwoju
Lokalnego
Dla Gminy Gózd

Gózd 2004

Spis treści

<i>1. Informacje ogólne.....</i>	<i>3</i>
<i>1.1. Podstawy funkcjonowania ZPORR.....</i>	<i>3</i>
<i>1.2. Procedura przygotowania Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Gózd.....</i>	<i>5</i>
<i>2. Obszar i czas realizacji Planu Rozwoju Lokalnego.....</i>	<i>6</i>
<i>3. Diagnoza sytuacji społeczno – gospodarczej gminy.....</i>	<i>6</i>
<i>3.1. Informacje ogólne.....</i>	<i>6</i>
<i>3.2. Demografia.....</i>	<i>7</i>
<i>3.3 Sfera społeczna.....</i>	<i>11</i>
<i>3.4. Strefa gospodarcza.....</i>	<i>14</i>
<i>3.5. Infrastruktura techniczna i komunikacyjna.</i>	<i>17</i>
<i>3.6. Środowisko naturalne.....</i>	<i>25</i>
<i>3.7. Główne problemy rozwoju społeczno- gospodarczego.....</i>	<i>26</i>
<i>4. Cele strategiczne i cele operacyjne rozwoju gminy.....</i>	<i>27</i>
<i>5. Programy i plan zadań.....</i>	<i>33</i>
<i>6. Harmonogramy realizacji zadań.....</i>	<i>37</i>
<i>6.1. Zadania inwestycyjne w latach 2004 - 2006.....</i>	<i>37</i>
<i>6.2. Zarys zadań inwestycyjnych w latach 2007 - 2013.....</i>	<i>39</i>
<i>7. System wdrażania planu.....</i>	<i>41</i>
<i>8. Monitoring realizacji planu</i>	<i>42</i>
<i>9. Ocena realizacji planu</i>	<i>44</i>

1. Informacje ogólne

1.1. Podstawy funkcjonowania ZPORR

Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego (ZPORR)

Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego (ZPORR) jest jednym z programów operacyjnych, które posłużą do realizacji Narodowego Planu Rozwoju /Podstaw Wsparcia Wspólnoty na lata 2004-2006 (NPR/PWW). Program ten rozwija cele NPR, określając priorytety, kierunki i wysokość środków przeznaczonych na realizację polityki regionalnej państwa, które będą uruchamiane z udziałem funduszy strukturalnych w pierwszym okresie członkostwa Polski w Unii Europejskiej.

Priorytet 1 Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności regionów ukierunkowany jest na wsparcie regionalnej infrastruktury technicznej (drogowej, środowiskowej, a także społeczeństwa informacyjnego), infrastruktury turystycznej i związanej z kulturą, infrastruktury społecznej i ochrony zdrowia mającej decydujące znaczenie dla perspektyw rozwojowych polskich regionów w Unii Europejskiej.

Priorytet 2 Wzmocnienie rozwoju zasobów ludzkich w regionach. W ramach tego priorytetu działania ukierunkowane są na wspomaganie procesu dostosowawczego regionalnych zasobów ludzkich do wymogów europejskiego rynku pracy, wyrównania możliwości dostępu do edukacji na poziomie wyższym w mieście i na wsi, współpracy sektora badawczo – rozwojowego w regionach ze światem biznesu oraz wsparcie rozwoju przedsiębiorczości. Priorytet 2 jest współfinansowany przez Europejski Fundusz Społeczny.

Priorytet 3 Rozwój lokalny ukierunkowany jest na wspieranie ośrodków gospodarczych poprzez realizację projektów z zakresu infrastruktury technicznej, zwłaszcza połączeń transportowych pomiędzy centrami regionalnymi, infrastruktury Środowiskowej, lokalnej infrastruktury turystycznej

kulturowej i rekreacyjnej, edukacyjnej oraz ochrony zdrowia, tworzenia i rozwoju lokalnych mikroprzedsiębiorstw oraz infrastruktury służącej działalności gospodarczej oraz rewitalizacji zdegradowanych obszarów miejskich i przemysłowych, jak również rewitalizacji obszarów przemysłowych i powojkowych.

Priorytet 3 jest współfinansowany przez Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego.

Priorytet 4 Pomoc techniczna dotyczy działań t związanych ze wsparciem procesu realizacji całego programu operacyjnego.

Szczegółowe rodzaje projektów możliwych do realizacji w ramach ZPORR zawarte są w Uzupelnieniu ZPORR.

Plan Rozwoju Regionalnego

Idea wymogu przygotowania programów rozwoju jest przede wszystkim włączenie w proces wyznaczania celów rozwoju społeczno-gospodarczego lokalnych społeczności jak najszerszego spektrum odbiorców późniejszych działań, zwłaszcza dla priorytetu 3- Rozwój lokalny. Dokumenty takie powinny być tworzone przy współudziale partnerów społeczno-gospodarczych i stanowić istotny wkład w budowę społeczeństwa obywatelskiego. Powinny przyczynić się do realizacji najistotniejszych celów gminy/powiatu. Celem programów rozwoju lokalnego powinno być zapewnienie koncentracji środków na strategicznych działaniach samorządów. Środki finansowe powinny być wydawane na wcześniej zaplanowane inwestycje według zaprogramowanej w programach kolejności. Poza tym programy te mogłyby być realizowane w dłuższej perspektywie czasowej, co pozwoliłoby lokalnym samorządom na konsumpcję środków z Funduszy Strukturalnych również w następnym okresie programowania. Dokumenty takie byłyby monitorowane przez partnerów społecznych i podlegałyby czasowej aktualizacji. Programy mają służyć

koncentracji środków i efektywności ich wykorzystania.

** ZPORR - Ogólny podręcznik wdrażania*

1.2. Procedura przygotowania Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Gózd

Zespół zadaniowy ds. Planu Rozwoju Lokalnego został powołany zarządzeniem Wójta Gminy Gózd nr 46 A/2004 z dnia 30 czerwca 2004 r. W skład zespołu weszli:

- Adam Jabłoński – z-ca Wójta Gminy Gózd,
- Adam Siczek – Kierownik Referatu Budownictwa
- Danuta Hołuj – Podinspektor,
- Danuta Gregorczyk – Inspektor ds. obsługi Rady Gminy.

Harmonogram prac zespołu zadaniowego:

Data	Działanie
18 stycznia 2004r.	Odbyło się pierwsze spotkanie robocze w gabinecie Wójta Gminy Gózd, na temat opracowanych planów i programów, aby w przyszłości można było skorzystać ze środków pomocy z Unii Europejskiej.
08 luty 2004r.	Odbyło się posiedzenie Rady Gminy w Goździe, na którym odbyła się konsultacja planu gospodarki odpadami i planu rozwoju gminy.
07 marzec 2004r.	Odbyło się posiedzenie Komisji Rolnictwa, dokonano analiz SWOT.
28 maja 2004r.	Odbyło się wstępne posiedzenie zespołu złożonego z pracowników urzędu. Na posiedzeniu przydzielono zadania pracownikom aby zbierać informacje do planu rozwoju gminy.
19 czerwca 2004r.	Wójt Gminy Gózd, wyznaczył pełnomocnika ds. planu Rozwoju Lokalnego w osobie z-cy Wójta gminy Gózd. Tego dnia odbyło się też posiedzenie zespołu zadaniowego.
30 czerwiec 2004r.	Zarządzeniem Wójta Gminy Gózd powołano komisję ds. rozwoju lokalnego. Na sesji Rady dokonano konsultacji społecznej projektu planu rozwoju lokalnego. W konsultacji tej wzięli udział radni i sołtysi. W tym dniu odbyło się posiedzenie komisji do spraw rozwoju lokalnego. Podczas posiedzenia radni wnieśli uwagi do projektu rozwoju lokalnego, które zostały uwzględnione w projekcie planu rozwoju lokalnego.

2. Obszar i czas realizacji Planu Rozwoju Lokalnego.

Plan Rozwoju Lokalnego opracowany został dla gminy Gózd (województwo mazowieckie, powiat radomski). Plan obejmuje analizę stanu obecnego gminy w sferze społecznej, w sferze gospodarczej, w zakresie infrastruktury technicznej i stanu środowiska naturalnego oraz definiuje cele strategiczne (główne), cele operacyjne (pomocnicze) oraz programy realizacyjne w tych obszarach. Szczegółowy plan zadań opracowany został na lata 2004 – 2006, na lata 2007 – 2013 sporządzono zarys planu zadań.

3. Diagnoza sytuacji społeczno – gospodarczej gminy.

3.1. Informacje ogólne:

Gmina Gózd położona jest na Równinie Mazowieckiej w obrębie Wzniesień Południowo-Mazowieckich w południowej części województwa mazowieckiego. Od wschodu obszar gminy graniczy z Puszcą Koziennicką, a od zachodu z miastem Radom. Od północy obszar gminy przylega do terenów należących do gminy Jedlnia Letnisko. Gmina Gózd położona jest w centralnej części Polski przy drodze krajowej nr 12 o kierunku wschód - zachód, relacji Lublin - Łódź. Przez teren gminy Gózd przebiega granica wododziałów zlewni rzeki Iłżanki (20%) i Radomki (80%). Największe rzeki przepływające przez granice to Pacynka i Gzówka. Wiodącą funkcją gminy jest rolnictwo. Warunki do produkcji rolniczej są korzystne z uwagi na m.in.:

- położenie w strefie żywicielskiej Radomia,
- ukształtowane kierunki produkcji rolnej,
- dobre wyniki produkcji rolnej przy średnich warunkach naturalnych,
- rozwijający się rolniczy rynek hurtowy – Radomska Giełda Rolna.

Zagrożenia dla rozwoju gminy stanowią:

- średnio korzystne warunki naturalne do produkcji rolniczej,
- mało korzystna struktura obszarowa gospodarstw indywidualnych,

- nie wykształcony przemysł przetwórczy rolno – spożywczy,
- niedostatecznie wykształcona infrastruktura techniczna,
- ograniczenia rozwoju zabudowy mieszkaniowej w strefie niekorzystnego oddziaływania lotniska w Radomiu,
- brak bazy turystycznej.

Gmina Gózd zajmuje ok. 78 km², tj. 7776 ha, z czego 7471 ha stanowi własność osób fizycznych. Gmina zamieszkiwana jest przez 7823 mieszkańców (na dzień 31.12.2003 r.) Gęstość zaludnienia w gminie wynosi na 1km² wynosi 100 osób.

W skład gminy wchodzi 20 jednostek pomocniczych (sołectwa):

1. Budy Niemianowskie,
2. Czarny Lasek,
3. Drożanki,
4. Gózd,
5. Grzmucin,
6. Karszówka,
7. Klwatka,
8. Kłonów,
9. Kłonówek Kolonia,
10. Kłonówek Wieś,
11. Kiedrzyń,
12. Kuczki Kolonia,
13. Kuczki Wieś,
14. Lipiny,
15. Małęczyn Nowy,
16. Małęczyn Stary,
17. Niemianowice,
18. Piskornica,
19. Podgóra,
20. Wojsławice.

3.2. Demografia:

Sytuacja demograficzna i społeczna

W układzie osadniczym regionu miejscowość Gózd pełni rolę lokalnego ośrodka rozwoju funkcji obsługi ludności i rolnictwa obszaru swojej gminy cechującej się:

- korzystnym położeniem w ciągach dróg Radom – Gózd,
- ciągłością funkcji administracyjnej stopnia podstawowego i wyposażeniem w usługi podstawowe,
- bezpośrednim położeniem w zasięgu oddziaływania miasta Radomia,
- znaczną dynamiką rozwoju wzrostu potencjału produkcyjno – usługowego.

W Gminie Gózd występują pozytywne zjawiska demograficzne dodatni przyrost naturalny, dodatnie saldo migracji, co daje gminie szansę na intensywny rozwój.

Wzrost liczby mieszkańców w ostatnich latach przedstawia się następująco:

2000r. – 7680,

2001r. – 7692,

2002r. – 7723,

2003r. – 7823.

Struktura wiekowa mieszkańców gminy

WIEK	LICZBA MIESZKAŃCÓW	WSKAŹNIK STRUKTURY W %
od 0-4 lat	504	6,5
od 5-14 lat	1460	18,6
od 15-29	2233	28,5
Od 30-59 lat	2528	32,3
Od 60-85	1098	14
RAZEM	7823	100

Źródło: Opracowanie na podstawie powszechnego spisu ludności w 2003 roku.

Wielkość populacji w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym.

W gminie w 20 sołectwach zamieszkuje 7823 osoby (wg stanu na dzień 31.12.2003).

- w wieku przedprodukcyjnym pozostaje 2473 tj. 1258 mężczyzn i 1215 kobiet (mężczyzn i kobiet w wieku 0-17 lat),
- w wieku produkcyjnym (mężczyźni w wieku 18-64 lat; kobiety w wieku 18-59 lat;) pozostają 4365 osób tj. 2305 mężczyzn 2060 kobiet,
- w wieku mobilnym (mężczyźni i kobiety w wieku 18-44 lat) pozostaje ogółem 3143 osoby z czego 1609 mężczyzn 1534 kobiet,
- w wieku nie mobilnym (mężczyźni w wieku 45-65 lat; kobiety w wieku 45-59 lat) pozostaje ogółem 1221 osób w tym 696 mężczyzn 525 kobiet,
- w wieku produkcyjnym (mężczyźni w wieku 65 lat i więcej; kobiety w wieku 65 lat i więcej) pozostaje ogółem 983 osoby w tym 329 mężczyzn i 654 kobiety,

Na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada ogółem 79 osób w wieku nieprodukcyjnym – dla mężczyzn ten wskaźnik wynosi 69 osób, dla kobiet 91.

Poziom wykształcenia:

Poziom wykształcenia ludności na terenie naszej gminy kształtuje się następująco:

- wykształconych ogółem 6156 osób, w tym 3050 mężczyzn i 3101 kobiet,
- wykształcenie wyższe posiada 191 osoby, w tym 67 mężczyzn i 124 kobiety. Wskaźnik struktury z wykształceniem wyższym do wykształconych ogółem wynosi 2,46%,
- wykształcenie policealne 68 osób w tym 13 mężczyzn i 55 kobiet.

- Wskaźnik struktury 0,86%,
- wykształcenie średnie ogółem 2065 osób w tym 801 mężczyzn i 1263 kobiety. Wskaźnik struktury 26,39%,
 - wykształcenie zasadnicze zawodowe 1814 osób w tym 1023 mężczyzn i 791 kobiet. Wskaźnik struktury 23,18%,
 - Wykształcenie podstawowe 2628 osób w tym 1395 mężczyzn i 1233 kobiety.
 - Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego 421 osób w tym 143 mężczyzn i 277 kobiet.

Poziom bezrobocia

Na terenie Gminy Gózd na koniec IV kwartału 2003 roku odnotowano 1162 osoby bezrobotne w tym 585 kobiet i 577 mężczyzn.

Struktura bezrobotnych mieszkańców gminy na koniec IV kwartału przedstawia się następująco:

- z prawem do zasiłku dla bezrobotnych – 198,
- bez prawa do zasiłku – 194 ,
- zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy – 748,
- poprzednio pracujący – 888,
- dotychczas niepracujący – 274,
- niepełnosprawni – 11,
- absolwenci – 40.

Bezrobotni wg poziomu wieku:

- 18-24 lat – 291,
- 25-34 lat – 365,
- 35-44 lat – 298,
- 45-54 lat – 186.

Bezrobotni wg poziomu wykształcenia:

- wyższe – 23,
- policealne i średnie zawodowe – 176,
- ogólnokształcące – 32,
- zasadnicze – 465,
- gimnazjalne i poniżej – 464.

3.3 Sfera społeczna

Warunki i jakość życia mieszkańców oraz poziom bezpieczeństwa.

Gmina Gózd jest gminą rolniczą. Od 01.01.2000r. jest uznawana za gminę zagrożoną szczególnie wysokim bezrobociem strukturalnym. Brakuje ofert pracy i możliwości zatrudniania wobec czego pogarsza się jakość życia mieszkańców gminy. Wzrasta liczba bezrobotnych bez prawa do zasiłku i pozostających bez pracy powyżej 24 miesiące. Spada również opłacalność pracy w rolnictwie. Wiele rodzin samodzielnie nie jest w stanie zapewnić swoim bliskim warunków do egzystencji. Zwracają się więc o pomoc i wsparcie do tutejszego ośrodka pomocy społecznej. Z pomocy GOPS korzystają przede wszystkim rodziny wielodzietne, niepełne, patologiczne, osoby przewlekle chore, niepełnosprawne, długotrwale bezrobotne. W ubiegłym roku z pomocy skorzystano 409 rodzin o liczbie osób w tych rodzin 1925.

Określenie grup społecznych wymagających wsparcia.

Wzrost liczby osób oczekujących wsparcia spełniających ustawowo kryteria do przyznania pomocy nie idzie w parze ze wzrostem środków finansowych na jej udzielanie. Corocznie zmniejszana jest dotacja celowa na realizację

świadczeń z pomocy społecznej wobec czego udzielana pomoc nie zaspokaja potrzeb i oczekiwań zgłaszających się rodzin.

Poziom bezpieczeństwa

Na terenie gminy działa jeden Komisariat Policji. Do Urzędu Gminy nie docierają sygnały budzące niepokój i strach wśród mieszkańców. Ochronę przeciwpożarową zabezpiecza 7 jednostek OSP, mieszczących się w następujących miejscowościach: Gózd, Kuczki, Kłonówek, Kłonów, Grzmucin, Kiedrzyń, Klwatka. W jednostkach zrzeszonych jest ok. 200 czynnych gotowych do niesienia pomocy w sytuacjach zagrożeń życia ludzkiego i mienia. Jednostki te wyposażone są w sprzęt ratowniczo-gaśniczy: 6 samochodów bojowych, motopompy, podstawowe wyposażenie strażackie oraz hydranty pożarnicze (w związku z wodociągowaniem terenu gminy).

Sfera społeczna

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Dobrze rozwinięta baza oświatowa, • Dobrze ukształtowana sieć osadnicza, • Ośrodek Zdrowia i apteka na terenie gminy, • Świetlice w poszczególnych sołectwach, • Aktywni mieszkańcy. 	<ul style="list-style-type: none"> • Stosunkowo niski poziom, • Brak miejsc pracy, • Zły stan techniczny części budynków użyteczności publicznej.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Środki zewnętrzne na realizację inwestycji, • Środki zewnętrzne na rozwijanie „zasobów ludzkich”, • Pozyskiwanie inwestorów. 	<ul style="list-style-type: none"> • Starzenie się społeczeństwa, • Rosnące bezrobocie, • Patologie społeczne.

Oświata i kultura.

Edukacja młodzieży na terenie Gminy Gózd realizowana jest :

1. Publicznym Gimnazjum w Goździe,
2. Publicznej szkole podstawowej w Goździe,
3. Publicznej szkole podstawowej w Kuczkach,
4. Publicznej szkole podstawowej w Podgórzu,
5. Publicznej szkole podstawowej w Kłonówku,
6. Publicznej szkole podstawowej w Klwatce,
7. Publicznej szkole podstawowej w Małęczynie.

Funkcję upowszechniania kultury na terenie gminy prowadzi gminna Biblioteka Publiczna w Goździe.

Na terenie Gminy Gózd działają świetlice, z których chętnie korzystają dzieci i młodzież.

Na podstawie analizy stanu istniejącego zasobów środowiska kulturowego na terenie gminy ustala się, że kierunki działań w zakresie ochrony wartości kulturowych oraz kształtowanie optymalnej struktury przestrzennej gminy z udziałem tych wartości i ich ekspozycji polegać mają na łączeniu elementów krajobrazu naturalnego i elementów krajobrazu historycznego w jedną, zintegrowaną całość. Ochrona i racjonalne kształtowanie środowiska kulturowego winny być rozpatrywane nierozłącznie z ochroną i kształtowaniem środowiska przyrodniczego.

Najważniejsze cele w zakresie ochrony środowiska kulturowego To:

- zachowanie istniejących wartości,
- rewaloryzacja istniejących obiektów i zespołów zabytkowych,
- renaturalizacja obszarów otwartych,
- objęcie ochroną prawną obiektów i zespołów zabytkowych,
- objęcie ochroną prawną najcenniejszych obszarów otwartych,

- podniesienie atrakcyjności gminy poprzez wydobycie zaakcentowanie jej walorów kulturowych.

3.4. Strefa gospodarcza

Struktura podstawowych branż działalności gospodarczej.

Obszar gminy Gózd funkcjonalnie i przestrzennie związany jest z Radomiem, a tereny i sołectwa: Klwatka, Kiedrzyń, Gózd i inne położone wzdłuż trasy Radom-Lublin stanowią obszar zurbanizowany leżący w bezpośredniej strefie miasta Radomia. Potencjał gospodarczy (produkcyjny oraz usługowy) w gminie to 219 jednostek prowadzących działalność gospodarczą. Przyrost kształtuje się następująco: w latach 2001-2002 ze 140 do 194, a w latach 2003-2004 ze 194 do 219.

Do największych zakładów na terenie gminy zliczać należy:

- „Rybex”-Zakład przetwórstwa rybnego,
- „Agata”-Zakład produkcji systemów odwadniających,
- Piekarnia-produkcja i sprzedaż pieczywa tradycyjnego,
- Garbarnia-produkcja skór i wyrobów ze skóry
- Obecnie trwa organizacja firmy „RENOMA”, która będzie zatrudniać około 20 pracowników

Należy również tu wyliczyć mniejsze zakłady, które charakteryzuje ich ilość, to między innymi:

- 11 zakładów zajmujących się szyciem i handlem odzieży skórzanej,
- 6 zakładów szycia odzieży lekkiej,
- 8 zakładów produkcji i obróbki części metalowych.

Usługi związane z motoryzacją:

- transportowe 4 działalności,
- transportowe 3 działalności,
- dwie stacje paliw płynnych,
- trzy stacje paliw gazowych.

Handel Hurtowy zaopatrujący produkcję rolną:

- dwa składy materiałów budowlanych,
- cztery składy opału.

Pozostała działalność to Usługi i handel w szerokim zakresie.

Najwięksi pracodawcy.

Główni pracodawcy związani są z wymienionymi wcześniej zakładami pracy. Nie oferują oni znacznych ilości stanowisk do pracy. Znaczną część stanowią działalności jednoosobowe, które nie planują zatrudniać dodatkowych osób.

Ilość osób zatrudnionych w danych sektorach (w przybliżeniu).

Wielkość zatrudnienia w poszczególnych zakładach oscyluje w granicach 10-35 osób, zależy od wielkości zakładu. Trzeba tu zaznaczyć, że nie wszyscy zatrudnieni w tych zakładach pochodzą z terenu naszej gminy.

Rolnictwo

W gminie Gózd funkcjonuje 1829 indywidualnych gospodarstw rolnych. Przewaga gleb lekkich IV, V i VI klasy decyduje o strukturze zasiewów, w której dominują: żyto, pszenica, ziemniaki, owies i kukurydza.

Użytkowanie gruntów w badanej gminie przedstawia poniższa tabela:

Gminy	Powierzchnia ogólna gruntów	Użytki rolne					Lasy i grunty Leśne	Pozostałe grunty.
		Razem	Grunty orne	Sady	Łąki	Pastwiska trwałe		
		W hektarach						
Gózd	7776 100%	6657 85,61%	5695 73,25%	97 1,25%	578 7,43%	286 7,43%	646 8,31%	473 6,08%

Wielkość i struktura użytków w badanej gminie, w indywidualnych gospodarstwach rolnych.

Grupy obszarowe	Gmina Gózd	
Ogółem	5869	100%
Od 1 – 1,99 ha	270	4,64%
Od 2 – 4,99 ha	1407	23,98%
Od 5 – 6,99ha	1313	22,37%
Od 7 – 9,99 ha	1509	25,71%
Od 10 – 14,99ha	1131	19,27%
15 i więcej	239	4,07%

W Gminie Gózd zasadnicza część użytków rolnych znajduje się w posiadaniu indywidualnych rolników. Przeważają tu średnie gospodarstwa rolne od 5 do 10 ha, chociaż udział gospodarstw małych (od 2 - 5 ha) i większych (od 10 – 15 ha) wynosi ponad 10%. Te niewielkie gospodarstwa z reguły nastawione są na małą produkcję zarówno zwierzęcą jak i roślinną. Wystarczają one jedynie na pokrycie indywidualnych potrzeb poszczególnych rolników, nadwyżki tej produkcji są dopiero sprzedawane bądź też wymieniane na inny towar. Dochody z takiej działalności są niewystarczające by utrzymać rodziny rolnicze. Większość rolników musi dorabiać pracując w zakładach bądź przedsiębiorstwach produkcyjnych w najbliższych miastach

Kierunki i zasady gospodarowania w obszarach rolniczej przestrzeni produkcyjnej

1. Zachowanie rolnictwa jako wiodącej funkcji w gminie.
2. Intensyfikacja ukształtowanych kierunków produkcji rolniczej, a przede wszystkim produkcji na zaopatrzenie:
 - Mieszkańców gminy i miasta Radomia w świeże artykuły pochodzenia rolniczego (jaja, owoce, warzywa, mleko, mięso, miód, itp.)
 - Zakładów przetwórczych w surowce (owoce, warzywa, mleko, mięso).
3. Promocja agroturystyki i produkcji zdrowej żywności w gminie.
4. Rozwój intensywnego i średniointensywnego rolnictwa na terenach południowej i środkowej części gminy obejmujące najlepsze obszary gminy do produkcji rolnej.
5. Działania na rzecz:
 - Zapewnienia podstawowych urządzeń obsługi rolnictwa z zakresu zaopatrzenia w środki do produkcji rolne,
 - Zbytu produkcji rolniczej- rozwój małych zakładów przetwórczych, usług związanych z dystrybucją (hurtownie) itp.,
 - Poprawy struktury agrarnej (scalanie użytków rolnych, preferencje w powiększaniu gospodarstw),
 - Wykorzystanie nadwyżek siły roboczej w gminie do produkcji towarów pracochłonnych – warzyw, tytoniu, truskawek, ziół, jaj, drobiu, mleka, miodu.,

3.5. Infrastruktura techniczna i komunikacyjna.

Plan systemu komunikacyjnego.

Na terenie gminy brak jest szlaków kolejowych. Głównym ciągiem komunikacyjnym pozostaje trasa kolejowa Nr 12 (Łódź-Radom-Puławy-Lublin). Przebiega ona praktycznie przez środek gminy (zachód-wschód).

Przy niej zlokalizowany jest ośrodek gminy. Pozostałe drogi mają charakter lokalny i znajdują się pod Zarządem Gminy.

Zgodnie z założeniami polityki Gminy Gózd, planowane jest rozbudowanie sieci drogowej wzdłuż sieci krajowej Nr 12 i takie opieranie kierunków dróg, aby maksymalnie skierować dojazd do ośrodków sąsiednich, takich jak: Radom, Pionki, Jedlnia Letnisko, Tczów, Zwoleń, Skaryszew. Obecnie trwa budowa ul. Adamów w Goździe (wraz z chodnikiem i krawężnikami) oraz drogi w miejscowości Kolonia Kuczki. Łączna wartość inwestycji wynosi 700 tys. zł. Planowany termin oddania inwestycji do eksploatacji-koniec lipca 2004 roku. Pieniądze pochodzą w głównej mierze z funduszy SAPARD.

W najbliższym czasie planowania jest budowa ok. 12,5 km dróg w miejscowościach:

- Lipiny -o długości 2,3 km,
- Gózd, ul. Kościelna -o długości 1,0 km,
- Gózd-Lipiny -o długości 1,3 km,
- Drożanki-Korytka -o długości 1,2 km,
- Drożanki-Podmostki -o długości 1,7 km,
- Wojślawice-Kłonów -o długości 2,7 km,
- Grzmucin (pętla) -o długości 2,3 km.

Obecnie (czerwiec 2004) trwa procedura uzgadniania dokumentacji projektowej

Zestawienie dróg gminnych na koniec roku 2003 obrazują poniższe tabele:

klasa L

Nr i nazwa drogi	Długość drogi [km]				Powierzchnia drogi [tys.m2]				Przepusty liczba/długość- przekrój [szt./m-m]	Mosty długość/pow- ierzchnia [m/m2]
	ogółem m	w tym bitum.	o betonow.	nawierzchni: gruntowej w tym (zuzł.)	ogółem m	w tym bitum.	o betonow.	nawierzchni: gruntowej w tym (zuzł.)		
(Kol.Gzowice)-granica gminy-Budy Niem.-Lipiny- gr. gmi. (Linów) nr dot. 3430004 i 3430011	6,3	3,8	-	2,5 (2,5)	30,3	17,8	-	12,5 (12,5)	4/42-0,6	9,8/69,6
(Janów) – granica gminy -Małęczyn-Kol.Wojślawice nr dot. 3430011 i 3430002	6,0	6,0	-	-	29,7	29,7	-	-	4/39-0,6	5,4/39,4
Klwatka Królewska–granica gminy (Myśliszowice) nr dot. 3430003	1,5	1,3	-	0,2 (0,2)	7,6	6,6	-	1,0 (1,0)	1/8-0,6 1/7-2ø0,6	-
Klwatka Królewska-Kłonów nr dot. 3430005	5,5	2,8	-	2,7 (0,8)	27,5	14,0	-	13,5 (4,0)	2/24-0,6	-
Kol.Kuczki-Gózd-Karsz. nr dot. 3430006	7,6	6,0	0,4	1,2(0,3)	36,0	27,4	2,0	6,6 (2,1)	6/60-0,6	-
Kuczki Wieś-Družanki Podmostki nr dot. 3430007	7,4	1,9	0,5	5,0 (3,0)	36,3	8,8	2,5	25 (15,0)	4/30-0,6	-
Kol.Kuczki-Niemianow. nr dot. 3430008	1,4	1,4	-	-	7,0	7,0	-	-	1/12-0,6	-
Kiedrzyń-Klwatka Figiet. nr dot. 3430010	3,2	0,9	-	2,3 (1,5)	15,4	3,9	-	11,5 (7,5)	2/20-0,6	-
droga przez wieś Małęczyn (ul.Szkolna) nr dot. 3430012	1,5	-	-	1,5 (1,5)	7,5	-	-	7,5 (7,5)	1/8-2ø0,6	-
Kuczki Wieś- Kłonów nr dot. 3430015	1,8	-	-	1,8	9,0	-	-	9,0	1/10-0,6	-
Kłonówek-granica gminy-(Kłonowiec)	1,0	1,0	-	-	5,0	5,0	-	-	-	-
Gózd, ul. Adamów	0,5	-	-	0,5(0,5)	2,5	-	-	2,5(2,5)	-	-
Kuczki Kolonia – - Kleciska	2,1	0,3	-	1,8(1,8)	8,4	1,2	-	7,2	-	-
Gózd, ul. Kościelna – - Lipiny	1,8	0,2	-	1,6(0,8)	9,0	1,0	-	8,0(8,0)	-	-
Niemianowice p.wieś	2,0	0,9	-	1,1(1,1)	8,0	1,8	-	7,2(7,2)	2,20-0,6	-
Grzmucin Św.Jan-Place-Pięc.-Budy-Trzymorgi	4,1	0,2	-	3,9	16,4	1,6	-	14,8(14,8)	-	-
Kuczki Wieś – - Kłonówek	2,7	-	-	2,7	13,5	-	-	13,5	-	-
RAZEM	56,4	26,7	0,9	28,8(14,0)	269,1	125,8	4,5	139,8(82,1)		15,2/109

Klasa D

Nr i nazwa drogi	Długość drogi [km]				Powierzchnia drogi [tys.m2]				Przepusty liczba/długość- przekrój [szt./m-m]	Mosty długość/po- wierzchnia [m/m2]
	ogółem m	w tym o nawierzchni:			ogółem m	w tym o nawierzchni:				
		bitum.	betonow.	gruntowej w tym (żużl.)		bitum.	betonow.	gruntowej w tym (żużl.)		
13- p.wieś Małęczyn (ul.Ziemb. do ul.Lubelsk.	2,9	-	-	2,9 (2,0)					5/.....-.....	-
Małęczyn ul.Kościelna	1,0	0,2	-	2,8 (1,8)	5,0	1,0	-	4,0 (4,0)	1/.....-.....	-
Małęczyn ul.Zachodnia	0,4									-
Małęczyn ul.Wschodnia	0,3									-
Małęczyn ul.Bankowa	1,4									-
Kiedrzyń p.wieś	1,7	1,0								-
Kiedrzyń k.cmentarza	0,3	0,3								-
Kiedrzyń -Kłw. Zamłyn.	1,6									-
Klwatka p.wieś	2,7	0,9								-
Grzmicin Trzymorgi	0,9	0,6								-
Grzmicin Nowina	1,5									-
14- p.wieś Wojślawice	0,8	0,8	-	-	4,0	4,0	-	-	2/20-06	-
Kłonówek-Kłonów	1,5									-
Kłonów Praga	1,0									-
Kłonów - Drużanki	3,0									-
Drużanki Spaleniska	0,2									-
9- Podgóra-Cz.L.-Lipiny	3,7	0,7	-	3,0	18,5	2,8	-	15,7	1/10-0,6	-
Gózd ul.Czarnecka	0,3									
Gózd ul.Szkolna	0,6	0,3	0,3							
Gózd ul.Lekarska	0,2	0,2								
Gózd ul.Zachodnia	0,6									
RAZEM	26,6	5,0								

Gospodarka wodno-ściekowa.

Długość sieci wodociągowych wynosi-113,5 km.

Długość sieci kanalizacyjno-sanitarnej-20,5 km.

Sieć wodociągowa obsługiwana jest przez 2 stacje uzdatniania wody, natomiast kanalizacyjno-sanitarna przez 2 oczyszczalnie ścieków o łącznej przepustowości 728 m³ na dobę. Wskaźnik zwodociągowania tj. ilość przyłączy/100 gospodarstw wynosi 15,9 %. Ogólna liczba przyłączy-1245.

Infrastruktura techniczna

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none">• Pełne zwodociągowanie gminy,• Rozpoczęty proces kanalizacji gminy,• Telefonizacja gminy,• Dobra sieć drogowa,• Zapotrzebowanie społeczne na inwestycje infrastrukturalne.	<ul style="list-style-type: none">• Brak pełnej kanalizacji gminy,• Zły stan nawierzchni części dróg na terenie gminy,• Brak gazyfikacji,• Brak systemu gospodarki odpadami.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none">• Środki pomocowe na rozbudowę infrastruktury technicznej,• Współpraca międzygminna,• Polityka państwa ukierunkowana na rozwój obszarów wiejskich.	<ul style="list-style-type: none">• Skomplikowane procedury pozyskiwania środków pomocniczych,• Brak środków własnych (niskie dochody budżetu gminy) na współfinansowanie inwestycji.

Gospodarka energetyczna.

System zaopatrzenia w energię elektryczną jest zadawalający przy znikomej awaryjności urządzeń i linii napowietrznych.

Zadania planowane

- realizacja nowych stacji transformatorowych SN/NN w miejscowościach: Kiedrzyń, (2 obiekty), Małęczyn, Klwatka, Piskornica, Drużanki, (Sobolew), Drużanki (Podmostki).
- Modernizacja i wprowadzanie nowego oświetlenia przestrzeni publicznej i dróg.
- Bieżąca konserwacja funkcjonujących stacji transformatorowych oraz linii przesyłowych średniego i niskiego napięcia.
- Modernizacja linii napowietrznych poprzez zastępowanie ich liniami kablowymi.

Planuje się również zakończyć budowę oświetlenia dróg na terenie gminy.

Gospodarka odpadami stałymi.

Gospodarka odpadami na terenie gminy opiera się na selektywnej zbiórce odpadów stałych, polegającej na zbiórce odpadów opakowaniowych przez Agencję Usługową „SKALAR” Radom ul. Kielecka 18. . Selektywnej zbiórce podlegają następujące odpady: opakowania z papieru i tektury, opakowania z tworzyw sztucznych, opakowania z metali i opakowania szklane. Zbiórka w/w odpadów prowadzona jest nieodpłatnie z gospodarstw domowych systematycznie 2 razy w miesiącu w okresie letnim i raz w miesiącu w okresie zimowym. Pozostała frakcja odpadów komunalnych nie nadająca się do wykorzystania (odzysku) usuwana jest we własnym zakresie przez mieszkańców do gminnych kontenerów typu KP – 7 przeznaczonych do gromadzenia odpadów komunalnych. Na terenie gminy jest rozstawionych 17 szt. ww. kontenerów. W roku 2003 łącznie na terenie gminy wytworzono 297,525 Mg (ilość ustalona na podstawie ewidencji odpadów komunalnych, prowadzonej w oparciu o faktury wystawione przez firmę Sita Radom oraz sprawozdania przekazywane przez Agencję SKALAR.

Skład i ilość odpadów komunalnych przekazanych do odzysku w 2003 roku przedstawia poniższa tabela. Ilość ustalono na podstawie sprawozdań sporządzonych przez Agencję SKALAR.

L.p.	Rodzaj odpadów	Ilość odpadów
1	Papier karton	57,05
2	Szkło	21,2
3	Tworzywa sztuczne	54,938
4	Metale	1,705
5	Odpady wielomateriałowe	6,96
6	Aluminium	0,292
Łącznie		142,145

W gospodarstwach domowych wytwarzane są również odpady, które wykorzystywane są we własnym zakresie przez mieszkańców gminy. Do takich odpadów zaliczyć można: odpady kuchenne ulegające biodegradacji, zużle, odpady drewna itp.

Lp.	Rodzaj odpadów komunalnych	Ilość w Mg.
1.	Odpady kuchenne ulegające biodegradacji	5975
2.	Odpady z terenów zieleni	937
3.	Papier i kartony nieopakowaniowe	1776
4.	Opakowania z papieru i tektury	1776
5.	Opakowania wielomateriałowe	394
6.	Tworzywa sztuczne nieopakowaniowe	2503
7.	Opakowania z tworzyw sztucznych	1073
8.	Odpady tekstylne	825
9.	Szkło nieopakowaniowe	330
10.	Opakowania z szkła	1871
11.	Metale	771
12.	Opakowania z blachy stalowej	220
13.	Opakowania z aluminium	110
14.	Odpady mineralne	2813
15.	Drobna trakcja popiołowa	7320
16.	Odpady wielkogabarytowe	2164
17.	Odpady budowlane	4327
18.	Odpady niebezpieczne	228
	ŁĄCZNIE	35475

Mienie komunalne.

Informacja o stanie mienia komunalnego na dzień 11.12.2003r. gruntu ogółem (ha), 18,84 w tym:

- rolne-2,25,
- działki budowlane-13,89,
- pozostałe-2,71.

Budynki-liczba ogółem-20 w tym:

- mieszkalne -3,
- obiekty szkolne, obiekty kulturalne-10,
- pozostałe obiekty użyteczności publicznej-7.

Identyfikacja problemów w zakresie zagospodarowania przestrzennego.

Skrócić i uprościć procedurę dotyczącą całego procesu przygotowania inwestycji do realizacji dotyczy to ustawy prawo budowlane oraz ustawy o planowaniu przestrzennym.

Zaopatrzenie w ciepło

Na terenie gminy nie ma zbiorczych systemów grzewczych. Lokalne kotłownie funkcjonują w obiektach użyteczności publicznej. Gospodarstwa domowe posiadają indywidualne źródła ciepła i opalane przeważnie na paliwie węglowym.

Telekomunikacja

Na obszarze gminy funkcjonuje 191 urządzeń abonenckich bazujących na centrali telefonicznej o pojemności 500 NN.

Zadania planowane

- Montaż szaf kablowych w miejscowościach: Klwatka, Gózd, Podgóra.
- Modernizacja funkcjonujących linii napowietrznych poprzez ich kablowanie.
- Rozbudowa sieci abonenckiej w miarę wzrostu zapotrzebowania.

3.6. Środowisko naturalne

Na terenie gminy znajdują się dwa pomniki przyrody:

1. buk pospolity, obwód 325 cm,
2. dąb szypułkowy, obwód 350 cm.

Na podstawie ustawy o ochronie przyrody z 1991r. drzewa te stanowią obiekty prawnie chronione.

Współczesna ochrona przyrody nie podlega już tylko na zachowaniu najcenniejszych jej fragmentów w rezerwach przyrody i parkach narodowych. Obecnie dąży się do takich zmian w sposobach gospodarowania, które pozwalają utrzymać naturalne walory środowiska na dużych zamieszkałych przez człowieka obszarach wykorzystywanych gospodarczo. Ustawa o ochronie przyrody 1991r., wprowadza nową formę ochrony wyjątkowo cennych fragmentów krajobrazu naturalnego a mianowicie, Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy.

Na obszarze gminy wyodrębniono dużą powierzchnię kwalifikującą się do wprowadzania tej indywidualnej ochrony przyrody tj. Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy „Czarny Lasek-Podgóra”. Obszar ten charakteryzuje się dużą różnorodnością środowisk np. zbiorniki wodne.

Działania gminy na rzecz ochrony przyrody koncentrują się więc na tworzeniu programu ochrony przyrody uwzględniającego ochronę, wzrost lesistości, odbudowanie naturalnej retencji oraz wzmocnienie populacji gatunków zagrożonych.

Środowisko naturalne:

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none">• Czyste środowisko naturalne,• Tereny pod zalesienia,• Ekologia priorytetem gminnej polityki inwestycyjnej.	<ul style="list-style-type: none">• Niewielki współczynnik lesistości gminy,• Niska świadomość ekologiczna mieszkańców,• Dzikie wysypiska.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none">• Środki zewnętrzne na zalesienia i rozwój małej retencji,• Edukacja ekologiczna.	<ul style="list-style-type: none">• Brak koordynacji działań w sferze ochrony środowiska,• Niewystarczające środki na inwestycje proekologiczne.

3.7. Główne problemy rozwoju społeczno- gospodarczego

Główną barierę rozwoju społeczno-gospodarczego gminy stanowi brak środków w budżecie gminy (niskie dochody własne). Pozyskanie środków z funduszy strukturalnych umożliwi podjęcie działań, poprawiających sytuację mieszkańców w poszczególnych sferach życia społecznego.

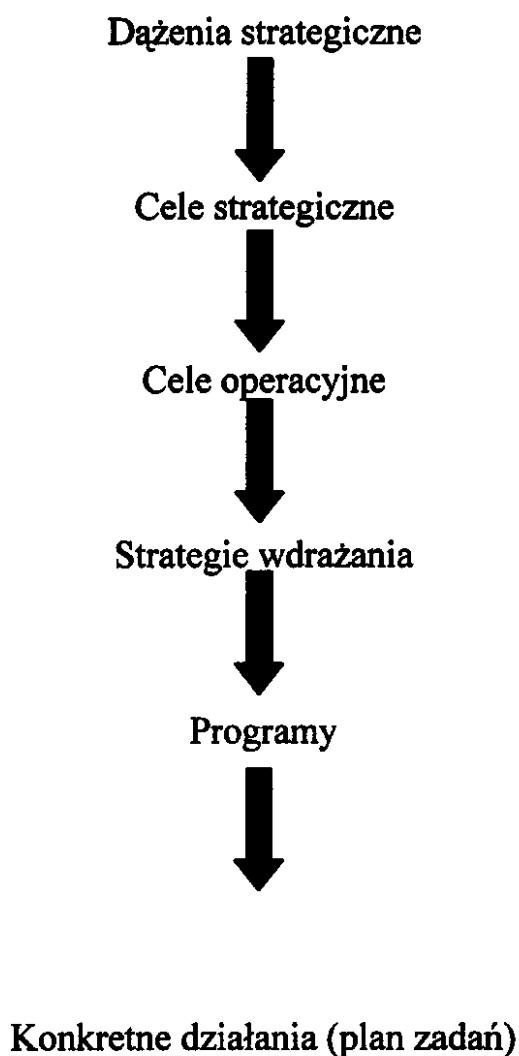
Za najważniejsze problemy społeczności gminy Gózd uznano:

- Wysokie bezrobocie i związane z tym ubożenie mieszkańców,
- Niewystarczającą ofertę edukacyjną dla dorosłych (edukacja ekologiczna, gospodarcza), niesprawny system przepływu informacji w gminie,
- Niepełną infrastrukturę techniczną na terenie gminy,
- Niewielki zasób atrakcyjnych terenów inwestycyjnych,
- Zwiększenie środków na poprawę stanu technicznego dróg na terenie gminy Gózd.

4. Cele strategiczne i cele operacyjne rozwoju gminy.

Planowanie rozwoju gminy

Proces planowania rozwoju gminy ma na celu ustalenie w jakim kierunku powinna zdążać gmina w ciągu najbliższych kilkunastu lat. Plan oparty o przeprowadzoną analizę stanu obecnego gminy i uwzględniający wnioski z analizy SWOT pozwala na dobór optymalnych rozwiązań umożliwiających osiągnięcie zamierzeń wcześniej określonych dokładnie zdefiniowanych celów działania. Proces planowania przebiega zgodnie z przedstawionym niżej schematem

Sfera społeczna

I Cel strategiczny: Wysoki poziom życia mieszkańców gminy.

Celem działań podejmowanych przez Samorząd Gminy powinno być dążenie do umożliwienia mieszkańcom gminy życia na poziomie odpowiadającym aktualnym standardom. Istniejące różnice między terenami wiejskimi a miastami w dostępie do urządzeń infrastruktury technicznej, kultury, rekreacji powinny być systematycznie niwelowane. Najważniejszym problemem jest istniejące wysokie bezrobocie (również „bezrobocie ukryte” – w rolnictwie) – rozwój gminy wymaga podjęcia starań o pozyskanie inwestorów tworzących nowe miejsca pracy.

SŁABE STRONY	STRATEGIA KONWERSYJNA	MOCNA STRONA (zneutralizowane zagrożenie)
<ul style="list-style-type: none">• Stosunkowo niski poziom wykształcenia mieszkańców• Brak miejsc pracy• Zły stan techniczny części budynków użyteczności publicznej	I Cel strategiczny Wysoki poziom życia mieszkańców gminy.	<ul style="list-style-type: none">• Poprawa stanu bazy i wyposażenia placówek oświatowych• Poprawa stanu bazy placówek ochrony zdrowia• Poprawa obsługi inwestorów i mieszkańców w Urzędzie Gminy

Sfera gospodarcza

II Cel strategiczny: Rozwój gospodarczy przyjazny środowisku

Gmina Gózd jest gminą rolniczą–również w przyszłości ten sektor gospodarki będzie dominujący. Rozwój gospodarczy gminy Gózd będzie uzależniony od

możliwości rozwoju nowoczesnego rolnictwa i przetwórstwa. Działania Samorządu wspierające rolnictwo i przetwórstwo to przede wszystkim rozbudowa systemów infrastruktury technicznej i systemu komunikacyjnego. Ważnym czynnikiem będzie również stworzenie warunków do rozwoju małej przedsiębiorczości –przygotowanie terenów pod inwestycje, system ulg dla osób i firm, tworzących nowe miejsca pracy itp. Samorząd gminy powinien preferować działalność gospodarczą nieuciążliwą dla środowiska.

Mocne strony	Odpowiadające im szanse rozwoju	Cel strategiczny
<ul style="list-style-type: none"> • Tradycje rolnicze, • Dobre warunki dla rozwoju rolnictwa, • Dobre położenie gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> • Środki pomocnicze na rozwój rolnictwa i sektora MŚP, • Pozyskanie inwestorów, • Rozwój infrastruktury technicznej, umożliwiający rozwój podmiotów gospodarczych, • Rozwój ekologicznego rolnictwa. 	<p style="text-align: center;">II Cel Strategiczny</p> <p style="text-align: center;">Rozwój gospodarczy przyjazny środowisku</p>

Infrastruktura techniczna

III Cel strategiczny: Kompleksowa infrastruktura techniczna i drogowa w gminie

Pełna infrastruktura techniczna i drogowa jest czynnikiem warunkującym osiągnięcie wszystkich założonych celów rozwoju gminy. Realizacja zadań związanych z rozbudową systemów infrastruktury technicznej i drogowej wymaga znacznych środków finansowych-budżet gminy samodzielnie nie będzie w stanie sfinansować większości inwestycji. Konieczne jest podjęcie starań o pozyskiwanie środków zewnętrznych, pochodzących z funduszy strukturalnych UE, funduszy ochrony środowiska, budżetu państwa i innych.

Słabe strony	Strategia Konwersyjna	Mocna strona (Zneutralizowane Zagrożenie)
<ul style="list-style-type: none">• Brak pełnej kanalizacji gminy,• Zły stan nawierzchni części dróg na terenie gminy,• Brak gazyfikacji,• Brak systemu gospodarki odpadami.	<p style="text-align: center;">III Cel Strategiczny</p> <p style="text-align: center;">Kompleksowa infrastruktura techniczna i drogowa w gminie</p>	<ul style="list-style-type: none">• Rozwój systemów kanalizacji i oczyszczania ścieków,• Wprowadzenie systemu gospodarki odpadami,• Poprawa stanu dróg.

Środowisko naturalne

IV Cel: Utrzymanie dobrego stanu środowiska naturalnego

Stan środowiska naturalnego w gminie Gózd jest dobry-zanieczyszczenia powietrza, wód, gleb są na poziomie znacznie niższym niż dopuszczalne normy.

Zadaniem Samorządu jest prowadzenie takich działań, aby utrzymać dobry stan środowiska oraz podnosić jego walory (zalesienia gleb nieprzydatnych rolniczo, budowa zbiorników retencyjnych, wprowadzenie docelowego systemu gospodarki odpadami itp.).

Słabe Strony	Strategia Konwersyjna	Mocna strona (Zneutralizowane Zagrożenie)
<ul style="list-style-type: none"> • Niewielki współczynnik lesistości gminy, • Niska świadomość mieszkańców, • Dzikie wysypiska. 	<p>IV Cel Strategiczny</p> <p>Utrzymanie dobrego stanu Środowiska naturalnego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zalesienia gleb niższych klas, • Wysoka świadomość ekologiczna mieszkańców, • Sprawny system gospodarki odpadami.

W ramach opisanych celów strategicznych (głównych) można zdefiniować cele operacyjne (pomocnicze):

Poniżej przedstawiono nazwy celów operacyjnych i podstawowe działania, które należy podjąć dla osiągnięcia tych celów:

- **Inwestowanie w młodzież**-poprawa warunków nauki młodzieży, zwiększenie oferty edukacyjnej placówek oświatowych (zajęcia pozalekcyjne), stworzenie odpowiednich warunków spędzania wolnego czasu (rozbudowa bazy sportowej, rekreacyjnej),
- **Podnoszenie poziomu wykształcenia mieszkańców**-umożliwienie mieszkańcom gminy podnoszenie kwalifikacji i zdobywania wiedzy m. in. W zakresie działalności gospodarczej, pozyskiwania środków zewnętrznych na rozwój gospodarstw rolnych i działalności gospodarczej, nowych technologii chroniących środowisko itp.,

- **Dobry stan i wyposażenie bazy infrastruktury społecznej**-poprawa warunków lokalnych placówek oświatowych, kulturalnych, służby zdrowia, ochotniczej straży pożarnej oraz modernizacja wyposażenia placówek,
- **Rozwój nowoczesnego rolnictwa i przetwórstwa**-wsparcie tworzenia grup producenckich, ułatwienie przepływu informacji o funduszach i programach Unii Europejskiej, wsparcie działań marketingowych i promocji lokalnych produktów,
- **Gmina przyjazna dla inwestorów**-stworzenie systemu ulg dla osób i firm tworzących nowe miejsca pracy, systemu zachęt dla inwestorów, poprawa obsługi inwestorów w Urzędzie Gminy (standardy ISO), promocja gminnej oferty inwestycyjnej,
- **Bogata oferta terenów inwestycyjnych**-pozyskanie i uzbrojenie podstawową infrastrukturę techniczną terenów przeznaczonych pod budownictwo mieszkalne, rekreacje, działalność gospodarczą, promocja gminnej oferty w tym zakresie,
- **Rozwój systemów infrastruktury technicznej**-rozbudowa systemu odbioru i oczyszczania ścieków oraz oczyszczalni przyzagrodowych, gazyfikacja gminy, modernizacja sieci elektroenergetycznych i budowa sieci na nowych terenach inwestycyjnych,
- **Sprawny system komunikacyjny w gminie**-modernizacja dróg gminnych, współpraca z Zarządem powiatu w sprawie modernizacji dróg powiatowych, rozbudowa infrastruktury drogowej, budowa ścieżek rowerowych itp.,
- **Zwiększenie walorów turystyczno-rekreacyjnych gminy**-zalesienia gleb niższych klas, nieużytkowych rolniczo, rozwój małej retencji, poprawa estetyki gminy,
- **Wykorzystanie walorów środowiska dla rozwoju gminy**-rozwój agroturystyki i ekologicznego rolnictwa,
- **Wysoki poziom świadomości ekologicznej mieszkańców gminy**-edukacja w zakresie ekologii, popularyzacja ekologicznych źródeł energii, popularyzacja energooszczędnych technologii, systemy selektywnej zbiórki odpadów, odzysk surowców wtórnych itp.

5. Programy i plan zadań

Zespoły robocze, powołane przez Wójta Gminy Gózd opracują szczegółowe programy realizacyjne. Zarys programów przedstawiono poniżej:

SFERA SPOŁECZNA

Inwestowanie w młodzież

- 1. Program organizacji zajęć pozalekcyjnych dla młodzieży –** zwiększenie oferty edukacyjnej-organizacja w oparciu o bazę placówek oświatowych zajęć np. komputerowych, kulturalnych.
- 2. Program organizacji wolnego czasu dla młodzieży-budowa obiektów sportowych i rekreacyjnych, organizacja imprez sportowych, kulturalnych.**

Podnoszenie poziomu wykształcenia mieszkańców

- 3. Program edukacji gospodarczej mieszkańców gminy-analiza zapotrzebowania na kursy i szkolenia w zakresie agroturystyki, marketingu, prowadzenia działalności gospodarczej, współpraca z wyspecjalizowanymi instytucjami, pomoc organizacyjna Urzędu Gminy.**
- 4. Program informacyjny o Unii Europejskiej-organizacja we współpracy z wyspecjalizowanymi instytucjami cyklu spotkań informacyjnych o potrzebach unijnych, możliwościach pozyskania środków z programów pomocowych itp.**

Dobry stan i odpowiednie wyposażenie bazy infrastruktury społecznej

5. **Program modernizacji placówek sfery społecznej**-analiza stanu bazy placówek oświatowych, kulturalnych, służb zdrowia, OSP, opracowanie harmonogramu inwestycji, pozyskanie środków na inwestycje.
6. **Program poprawy wyposażenia placówek sfery społecznej**-analiza potrzeb w zakresie wyposażenia placówek, opracowanie harmonogramów zakupów, pozyskanie środków na realizację programu.

SFERA GOSPODARCZA

Rozwój nowoczesnego rolnictwa i przetwórstwa

7. **Program wspierania rozwoju rolnictwa i przetwórstwa**-dostosowanie planów zagospodarowania przestrzennego , doprowadzenie infrastruktury technicznej do terenów przeznaczonych na działalność usługową na rzecz rolnictwa, pomoc organizacyjna przy tworzeniu grup producenckich.

Bogata oferta terenów inwestycyjnych

8. **program pozyskiwania i przygotowania terenów pod inwestycje**-dostosowanie planów zagospodarowania przestrzennego, pozyskanie i uzbrojenie działek pod inwestycje budowlane, rekreacyjne, działalność gospodarczą, promocja oferty gminnej.

Gmina przyjazna dla inwestorów

9. **Program pozyskania inwestorów**-opracowanie i wdrożenie systemu ulg i zachęt dla inwestorów, rozpowszechnienie informacji o ulgach.
10. **Program poprawy obsługi inwestorów**-podniesienie standardu obsługi petentów przez Urząd Gminy (wprowadzenie standardów ISO),

utworzenie komórki ds. promocji i kontaktów z inwestorami.

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Rozwój systemów infrastruktury technicznej

- 11. Program budowy systemów kanalizacji i oczyszczania ścieków-** opracowanie harmonogramów prac, pozyskanie środków zewnętrznych, realizacja programu.
- 12. Program gazyfikacji gminy-** analiza zapotrzebowania społecznego, opracowanie harmonogramów prac, pozyskanie środków, realizacja programu.
- 13. Program modernizacji systemów elektroenergetycznych-** analiza stanu obecnego systemu elektroenergetycznego, opracowanie harmonogramu prac modernizacyjnych i budowy sieci na nowych terenach inwestycyjnych, realizacja programu.
- 14. Program modernizacji systemu melioracyjnego-** analiza potrzeb modernizacyjnych (we współpracy ze spółkami wodnymi), opracowanie harmonogramów prac, realizacja programu.

Sprawny system komunikacyjny w gminie

- 15. Program poprawy stanu dróg w gminie-** analiza stanu dróg w gminie, opracowanie harmonogramów prac, pozyskanie środków na inwestycje, realizacja programu.
- 16. Program rozbudowy infrastruktury drogowej-** analiza potrzeb

inwestycyjnych w zakresie otoczenia dróg (chodniki, oświetlenie, oznakowanie, parkingi, ścieżki rowerowe itp.), opracowanie harmonogramów prac, pozyskanie środków, realizacja programu.

ŚRODOWISKA NATURALNE

Zwiększenie walorów turystyczno-rekreacyjnych gminy

- 17. Program zalesień-opracowanie-we współpracy ze Starostwem Powiatowym i rolnikami-„mapy” terenów pod zalesienia harmonogramów zalesień, pozyskanie środków finansowych na zalesienia oraz realizacja programu.**
- 18. Program rozwoju malej retencji-analiza możliwości budowy zbiorników retencyjnych, opracowanie dokumentacji, pozyskanie środków zewnętrznych.**

Wykorzystanie walorów środowiska dla rozwoju gminy

- 19. Program rozwoju agroturystyki i ekologicznego rolnictwa-popularyzacja dodatkowej działalności gospodarstw rolnych, pomoc organizacyjna, promocja gminnej oferty agroturystycznej.**

Wysoki poziom świadomości ekologicznej mieszkańców gminy

- 20. Program poprawy świadomości ekologicznej mieszkańców-popularyzacja wiedzy ekologicznej, współdziałanie z mieszkańcami w zakresie budowy infrastruktury chroniącej środowisko.**
- 21. Program popularyzacji ekologicznych technologii-popularyzacja ekologicznych źródeł energii, termomodernizacji budynków, technologii „przyjaznych” środowisku.**

22. Program gospodarki odpadami-wprowadzenie segregacji odpadów „u źródła”, systemu odbioru odpadów od mieszkańców, likwidacja „dzikich wysypisk”.

6. Harmonogramy realizacji zadań

Osiągnięcie założonych celów strategicznych i celów operacyjnych gminy warunkuje realizacja konkretnych zadań inwestycyjnych. Plan zadań przedstawiono w podziale na zadania opisane szczegółowo (2004-2006) oraz zadania przedstawione w zarysie (2007-2013).

6.1. Zadania inwestycyjne 2004 - 2006

Zestawienia najważniejszych zadań inwestycyjnych, przewidzianych do realizacji w latach 2004 – 2006 przedstawia poniższa tabela:

L.p.	Nazwa zadania	Termin realizacji	Uzasadnienie potrzeb realizacji zadania	Zgodność z planami strategicznymi.
1	Budowa szkoły podstawowej w Kuczkach	2002-2005	Zły stan techniczny obecnego budynku szkoły. Budynek bez możliwości remontu.	Zadania zgodne z celami strategicznymi Strategii rozwoju Gminy Gózd i Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego.
2	Budowa sieci kanalizacyjnej we wsi Małęczyn Nowy, Małęczyn Stary, Klwatka – etap III	2004	Pełne zwodociągowanie gminy, brak systemu oczyszczania ścieków, nieszczelne szamba w części gospodarstw SAPARD	Zadania zgodne z celami strategicznymi Strategii rozwoju Gminy Gózd i Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego oraz powiatowego i gminnego programu Ochrony

3	Budowa sieci kanalizacyjnej w Klwatce, Małęczyn Stary IV Etap	2005	Pełne zwodociągowanie gminy, brak systemu oczyszczania ścieków, nieszczelne szamba w części gospodarstw	Zadania zgodne z celami strategicznymi Strategii rozwoju Gminy Gózd i Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego oraz powiatowego i gminnego programu Ochrony Środowiska
4	Budowa sieci kanalizacyjnej we wsi Kiedrzyn Piskornica Budy Niemianowskie (opracowanie dokumentacji projektowej)	2006	Pełne zwodociągowanie gminy, brak systemu oczyszczania ścieków, nieszczelne szamba w części gospodarstw	Zadania zgodne z celami strategicznymi Strategii rozwoju Gminy Gózd i Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego i gminnego Programu Ochrony Środowiska.
5	Budowa sieci kanalizacyjnych Kuczki Kolonia, Kuczki Wieś. (opracowanie dokumentacji projektowej)	2006	Pełne zwodociągowanie gminy, brak systemu oczyszczania ścieków, nieszczelne szamba w części gospodarstw	Zadania zgodne z celami strategicznymi Strategii rozwoju Gminy Gózd i Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego oraz powiatowego i gminnego programu Ochrony Środowiska
6	Rozbudowa budynku gospodarczo-garażowego dla OSP Gózd	2004 - 2006	Zwolnienie zajmujących pomieszczeń w Urzędzie Gminy Gózd, dodatkowe garaże na samochody bojowe i sprzęt p.p.	Zadania zgodne z celami strategicznymi Strategii rozwoju Gminy Gózd i Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego
7	Budowa drogi gminnej Adamów w Goździe	2004	Zły stan techniczny dróg (droga żuźlowa), ważnych dla gminnego systemu komunikacji. SAPARD 2004	Zadania zgodne z celami strategicznymi Strategii rozwoju Gminy Gózd i Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego i gminnego Programu Ochrony Środowiska.
8.	Budowa drogi gminnej Kuczki Kolonia	2004	Zły stan techniczny dróg (droga żuźlowa), ważnych dla gminnego systemu komunikacji. SAPARD 2004	Zadania zgodne z celami strategicznymi Strategii rozwoju Gminy Gózd i Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego i gminnego Programu Ochrony Środowiska.

9	Budowa drogi gminnej Lipiny II	2005	Zły stan techniczny dróg (droga żuźlowa), ważnych dla gminnego systemu komunikacji.	Zadania zgodne z celami strategicznymi Strategii rozwoju Gminy Gózd i Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego i gminnego Programu Ochrony Środowiska.
10	Budowa drogi gminnej nr 3430007 na odcinkach Drużanki – Korytka i Drużanki - Podmostki	2006	Zły stan techniczny dróg (droga żuźlowa), ważnych dla gminnego systemu komunikacji.	Zadania zgodne z celami strategicznymi Strategii rozwoju Gminy Gózd i Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego i gminnego Programu Ochrony Środowiska.
11	Budowa drogi gminnej Wojśławice - Kłonów	2006	Zły stan techniczny dróg (droga żuźlowa), ważnych dla gminnego systemu komunikacji.	Zadania zgodne z celami strategicznymi Strategii rozwoju Gminy Gózd i Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego i gminnego Programu Ochrony Środowiska
12	Budowa drogi gminnej w miejscowości Grzmucin	2006	Zły stan techniczny dróg (droga żuźlowa), ważnych dla gminnego systemu komunikacji.	Zadania zgodne z celami strategicznymi Strategii rozwoju Gminy Gózd i Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego i gminnego Programu Ochrony Środowiska
13	Budowa dróg gminnych w miejscowości Gózd: ul. Kościelna i Gózd - Lipiny	2006	Zły stan techniczny dróg (droga żuźlowa), ważnych dla gminnego systemu komunikacji.	Zadania zgodne z celami strategicznymi Strategii rozwoju Gminy Gózd i Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego i gminnego Programu Ochrony Środowiska

6.2. Zarys zadań inwestycyjnych w latach 2007 - 2013

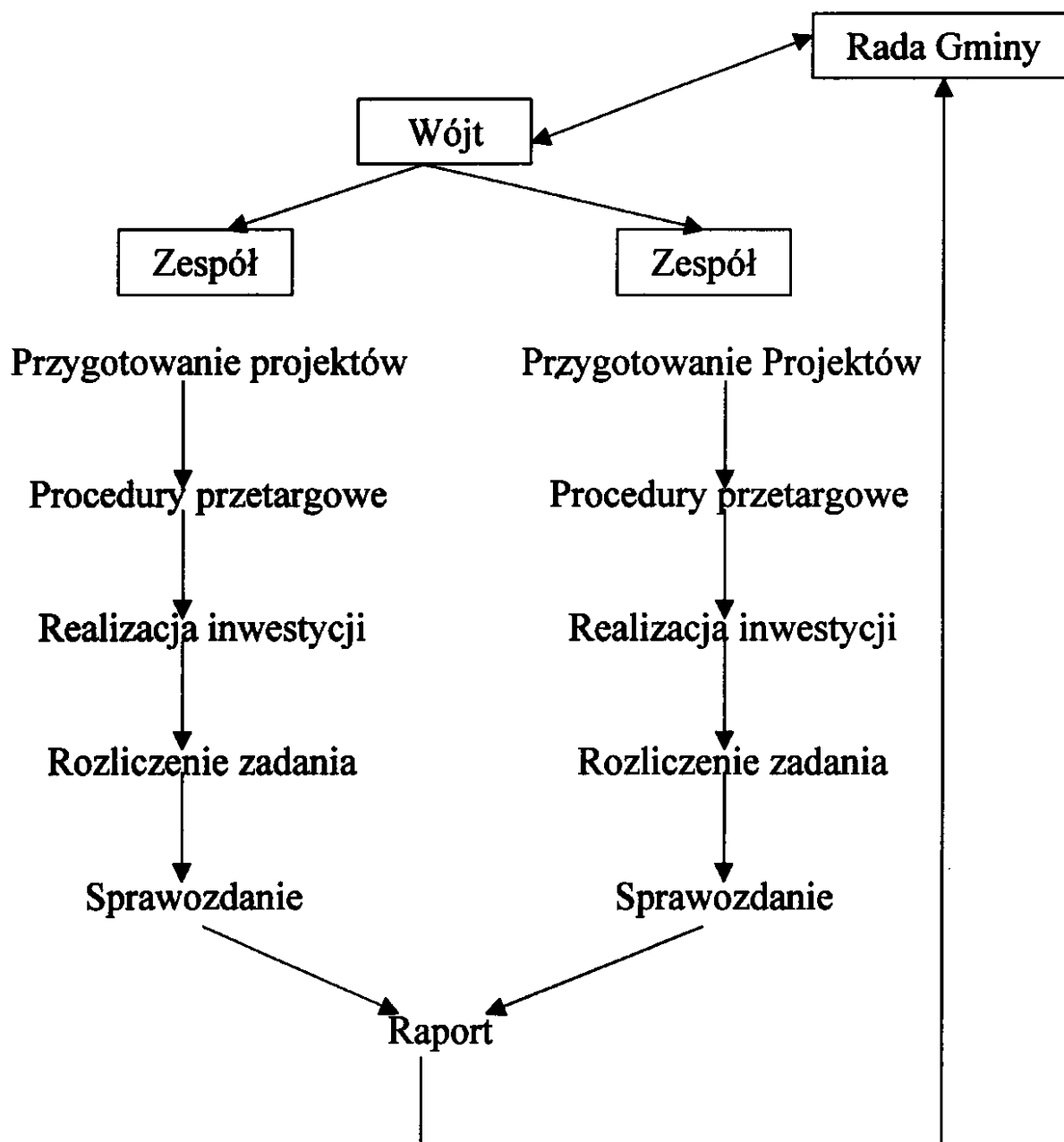
Opis najważniejszych zadań inwestycyjnych, przewidzianych do realizacji w latach 2007 – 2013 przedstawia poniższe zestawienie.

L.p.	Nazwa zadania	Termin realizacji	Uzasadnienie potrzeb realizacji zadania.	Zgodność z planami strategicznymi
3	Budowa gminnego ośrodka festynów w Goździe	2007	Obiekt dla potrzeb kulturowych	Zadania zgodne z celami strategicznymi Strategii rozwoju Gminy Gózd i Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego i gminnego Programu Ochrony Środowiska.
4	Segregacja odpadów komunalnych – kontynuacja zadania	2007 - 2013	Udoskonalanie systemu segregacji odpadów komunalnych „u źródła”	Zadania zgodne z celami strategicznymi Strategii rozwoju Gminy Gózd i Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego i gminnego Programu Ochrony Środowiska.
5	Współpraca międzygminna w zakresie wprowadzenia systemu zbiórki i zagospodarowania odpadów	2007 - 2013	Konieczność dostosowania gminnych systemów gospodarki odpadami do obowiązujących przepisów prawnych i norm	Zadania zgodne z celami strategicznymi Strategii rozwoju Gminy Gózd i Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego i gminnego Programu Ochrony Środowiska.
6	Zalesianie gleb niższych klas bonitacyjnych	2007 - 2013	Zagospodarowanie gleb niewykorzystanych rolniczo	Zadania zgodne z celami strategicznymi Strategii rozwoju Gminy Gózd i Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego i gminnego Programu Ochrony Środowiska.
7	Poprawa obsługi interesantów w Urzędzie Gminy Gózd	2007	Uzyskanie przez Urząd Gminy certyfikatu ISO	Zadania zgodne z celami strategicznymi Strategii rozwoju Gminy Gózd i Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego i gminnego Programu Ochrony Środowiska.
8	Opracowanie planu Zagospodarowania Przestrzennego dla gminy Gózd	2005 - 2007	Zwiększenie konkurencyjności regionu i poprawa warunków życia miejscowej	Zadania zgodne z celami strategicznymi Strategii rozwoju Gminy Gózd i Strategii Rozwoju Województwa

			miejscowej społeczności.	Mazowieckiego i gminnego Programu Ochrony Środowiska
9	Budowa sieci kanalizacyjnej we wsi Kiedrzyń Piskornica Budy Niemianowskie	2007-2013	Pełne zwodociągowanie gminy, brak systemu oczyszczania ścieków, nieszczelne szamba w części gospodarstw	Zadania zgodne z celami strategicznymi Strategii rozwoju Gminy Gózd i Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego i gminnego Programu Ochrony Środowiska
10	Budowa sieci kanalizacyjnych Kuczki Kolonia, Kuczki Wieś.	2007-2013	Pełne zwodociągowanie gminy, brak systemu oczyszczania ścieków, nieszczelne szamba w części gospodarstw	Zadania zgodne z celami strategicznymi Strategii rozwoju Gminy Gózd i Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego i gminnego Programu Ochrony Środowiska

7. System wdrażania planu

Plan Rozwoju Lokalnego określa priorytety inwestycyjne dla gminy Gózd na lata 2004-2006 oraz 2007-2013. Sposób opracowania dokumentu-przy szerokim udziale lokalnej społeczności-gwarantuje społeczną akceptację dla zakresu i ram czasowych planowanych zadań. Harmonogramy realizacyjne zadań będą stanowić wskazówkę dla Rady Gminy, uchwalającej coroczne budżety. System wdrażania planu wynika z kompetencji organów gminy, określonych w „ustawie o samorządzie gminnym”. Dla przewidzianych do realizacji zadań został sporządzony plan finansowania, z wykresem źródeł środków oraz ich udziałem w ogólnych kosztach inwestycji. Dla większości zadań udział środków zewnętrznych jest **warunkiem ich rozpoczęcia**-gmina samodzielnie nie będzie w stanie udźwignąć ciężaru finansowania inwestycji. Wdrażaniem Planu Rozwoju Lokalnego będzie kierować Wójt Gminy Gózd. Wójt może-dla realizacji poszczególnych programów-powoływać specjalne zespoły, złożone z pracowników Urzędu Gminy lub powierzać nadzór nad realizacją konkretnego zadania przygotowanemu merytorycznie pracownikowi.

8. Monitoring realizacji planu

Osiągnięcie celów, wyznaczonych w Planie Rozwoju Lokalnego wymaga prowadzenia bieżącego monitoringu przebiegu jego realizacji. Stały monitoring umożliwia ocenę skuteczności podejmowanych działań oraz wprowadzenie w razie wystąpienia takiej konieczności-odpowiednich korekt. Harmonogram działań monitorujących program przedstawia schemat:

Działanie	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Opracowanie Planu Rozwoju Lokalnego	x									
Raporty z realizacji planu		x	x	x	x	x	x	x	x	x
Aktualizacja planu		x	x						x	

System monitoringu realizacji Planu Rozwoju Lokalnego powinien być prowadzony wg następującego schematu:

- Wójt powołuje zespoły robocze złożone z pracowników Urzędu Gminy, których zadaniem jest przygotowanie realizacji poszczególnych zadań inwestycyjnych. Zespół będzie odpowiedzialny za przygotowanie projektu, wniosku o środki zewnętrzne na jego realizację itp..
- Zespoły robocze przygotowują sprawozdania ze swoich działań, a na podstawie tych sprawozdań coroczny raport z realizacji planu. Raport będzie przedstawiony Radzie Gminy.
- Raport będzie zatwierdzany przez Radę Gminy.
- Aktualizacja planu będzie przeprowadzona w systemie 6-letnim, zgodnym z okresami planowania budżetu funduszy strukturalnych. W razie zaistnienia konieczności wcześniejszej nowelizacji planu Wójt powoła Zespół ds. nowelizacji, który przygotuje i przedłoży Radzie Gminy odpowiedni projekt wraz z uzasadnieniem.

Dla oceny realizacji programu konieczne jest ustalenie systemu wskaźników, określających skuteczność poszczególnych działań. Wskaźniki te można podzielić na grupy:

- wskaźniki ekologiczne-pozwolą określić efekt ekologiczny podejmowanych działań (jakość wód powierzchniowych i podziemnych, wskaźniki zanieczyszczenia powietrza, długość sieci infrastruktury, wskaźnik lesistości, ilość odpadów wytwarzanych przez 1 mieszkańca, stopień odzysku surowców wtórnych itp.),
- wskaźniki ekonomiczne-koszt jednostkowy osiągnięcia określonego efektu ekologicznego,
- wskaźniki społeczne-zaangażowanie mieszkańców w działania, udział w realizacji zadań, uczestniczenie w procesach planowania, monitorowania itp..

9. Ocena realizacji planu

Ocena skuteczności wdrażania programu będzie prowadzona m.in. przez porównanie wskaźników charakteryzujących stan przed i po realizacji zadania. Przykładowe wskaźniki zamieszczono w poniższej tabeli:

Działanie	Wskaźnik
Wskaźniki produktu	km
Długość dróg o zmodernizowanej powierzchni	mb
Długość sieci wodociągowej-nowej i zmodernizowanej	mb
Długość sieci kanalizacji deszczowej-nowej i zmodernizowanej	mb
Długość sieci kanalizacji sanitarnej-nowej i zmodernizowanej	mb
Długość nowo wybudowanej sieci gazowej	mb
Powierzchnia nowych terenów pod inwestycje	ha
Powierzchnia zmodernizowanych budynków oświatowych	m ²
Powierzchnia zbudowanych placówek oświatowych	m ²
Powierzchnia zbudowanych placówek rekreacyjno-sportowych	m ²
Ilość zmodernizowanych stacji uzdatniania wody pitnej	szt.
Ilość zmodernizowanych oczyszczalni ścieków	szt.

Wzrost przepuszczalności oczyszczalni ścieków	m ³ /dobę
Ilość wybudowanych zakładów utylizacji odpadów komunalnych	szt.
Wskaźniki rezultatu	
Ilość nowo podłączonych gospodarstw domowych do wodociągu, sieci kanalizacyjnej i deszczowej	%
Stosunek ilości budynków podłączonych do wodociągu, sieci kanalizacyjnej i deszczowej do wszystkich budynków	%
Wskaźnik powierzchni dróg objętych modernizacją i ulepszeniem nawierzchni	%
Powierzchnia nowoutworzonych pomieszczeń oświatowych	m ²
Ilość ścieków oczyszczonych w wyniku rozbudowy lub modernizacji	m ³
Wskaźnik ilości ścieków dopływających do oczyszczalni w stosunku do jej przepuszczalności	%
Zwiększenie ilości segregowanych odpadów na terenie gminy	%
Wskaźniki oddziaływania	
Ilość osób korzystających z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, deszczowej i gazowej	szt.
Polepszenie stanu środowiska naturalnego (ilość odprowadzonych i oczyszczanych ścieków, zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego)	%
Wielkość migracji	%
Wzrost poziomu życia mieszkańców	%
Wskaźnik poprawy jakości dróg w wyniku przeprowadzonej ich modernizacji i ulepszenia nawierzchni	%
Spadek emisji niebezpiecznych związków-CO ₂ , SO ₂ , NO ₂	mg/m ³

Informacja o aktualnym stanie realizacji Planu Rozwoju Lokalnego będzie publikowana w specjalnych biuletynach, przekazywanych radnym, sołtysom oraz upowszechnienia na tablicach ogłoszeń Urzędu Gminy.

PRZEWODNICZĄCY RADY GMINY
w Goździe
T. Rokiciński
Tomasz Rokiciński